

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ ЕКОНОМІКИ В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Сучасний світ характеризується незвичайною мінливістю, яка стала рисою не лише наукового і технічного процесу, але й способу життя людей. Тому освіта, в тому числі й професійна, зобов'язана не лише передавати новим поколінням раніше накопичені знання, а й готувати їх до вирішення проблем, з якими особистість і суспільство раніше ніколи не зустрічалися.

Освіта має забезпечити підготовку молоді до праці в умовах нових економічних відносин з врахуванням кризових ситуацій, які час від часу спостерігаються в світовій економіці. Тому відбувається переосмислення ролі економічного навчання та виховання, коли громадяни України мають досягнути суті економічних перетворень, щоб забезпечити економічне зростання держави та гарантувати її розвиток у майбутньому.

Суттєво, що економічні успіхи розвинутих країн світу базуються на державній підтримці розвитку підприємництва та малого бізнесу. При цьому освіта тут загалом орієнтується на підприємництво і бізнес. Цей досвід доцільно широко використовувати в Україні, а систему підготовки – підготовку вітчизняних менеджерів, підприємців розглядати як необхідну умову економічного розвитку нашої країни у найближчі роки.

Тривалий час в Україні ототожнювали підприємця з менеджером і спрямовували громадян керувати виробництвом і соціальною сферою, не концентруючи при цьому уваги на підготовці самого підприємця.

Термін "entrepreneur" (антрепренер) у перекладах з англійської та французької асоціюється з поняттям "посередник". Однак феноменологічно даний термін виражає поняття "підприємець". Антрепренер є тим, хто започатковує відповідний бізнес, на відміну від менеджера, який ним керує. Відповідно, "підприємець" – це поняття більш широке, ніж "менеджер", оскільки кожен підприємець інтегрує в собі якості менеджера, в той час як кожен менеджер, для того, щоб бути успішним, має вміти не лише керувати, але й започатковувати, організовувати підприємницьку діяльність. Отже менеджер потенційно має містити підприємницькі якості та через певний час вдосконалюватися до рівня підприємця.

Розвиток особистості менеджера, є постійний, перманентний процес, тому такий у найбільш яскравій формі реалізується у сфері кар'єрного росту, який досліджується деякими дослідниками (О.Г. Молл, С.Барлей, Б.Швальбе, Х.Швальбе Д.Холл та ін.). Ними з'ясовано, що реалізація ділового успіху багато в чому залежить від таких чинників, як власна поведінка, мотивація, організаторські здібності, вміння висловлювати свої думки, творчий підхід до вирішення проблем, вміння брати на себе відповідальність.

Шлях менеджера в системі управління значною мірою визначається індивідуальними якостями, особливостями дитинства і юності людини, навчанням, досвідом трудової діяльності, темпами, змістом і результатами розвитку особистості до вступу на керуючу посаду.

Важливим тут є ситуація успіху. Так успішність у шкільному навчанні (незалежно від навчальної дисципліни та типу навчання), переживання успіху у навчальній та ігровій діяльності визначають подальшу життєву траєкторію людини, її соціальний статус та загальну успішність у майбутньому дорослому житті. Навпаки, якщо дитина не пізнала успіх та радість в сім'ї, під час перебування у дитячому садочку, під час навчання у школі, то у подальшому житті для неї буде вельми проблематичним досягти успіху. Успішність, з іншого боку, заперечує егоцентризм та егоїзм, оскільки саме неуспішність має тенденцію викликати захисну реакцію – підвищену самооцінку, яка є певною функцією егоцентричної позиції людини.

Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів економіки передбачають реалізацію певних теоретичних та практичних вимог.

В енциклопедичних виданнях термін "умова" трактується, як обставина, від якої що-небудь залежить. У філософському розумінні поняття "умова" трактується: 1) як середовище, в якому перебувають і без якого не можуть існувати; 2) як обстановка, в якій що-небудь відбувається.

На думку В.Андреєва, умови – це сукупність взаємопов'язаних та взаємообумовлених обставин процесу діяльності, єдність суб'єктивного й об'єктивного, внутрішньої та зовнішньої сутності та явища.

Поняття "педагогічні умови", Н.Яковлева розглядає, як "сукупність заходів у навчально-виховному процесі, що дозволяє встановити рівень ефективності педагогічного експерименту".

В рамках нашого дослідження організаційно-педагогічні умови можна визначити як сукупність певних методів, форм, підходів, особливостей навчально-виховного впливу на вихованця з боку педагогічно-розвивального середовища з метою досягнення певного результату, який окреслюється відповідними педагогічними параметрами.

Організаційні умови містять: організацію поетапної підготовки майбутніх менеджерів економіки в системі неперервного навчання; гнучкість змісту та методів навчання, варіативність; забезпечення саморозвитку та самоосвіти кожному суб'єкту навчання; запровадження демократичного і гуманістичного характеру навчання; забезпечення відповідного психолого-педагогічного супроводу.

Педагогічні умови містять: практично-орієнтований характер навчання студентів у технологічному ВНЗ; формування і розвиток творчого потенціалу кожного студента, фахівця; практичне застосування отриманих вмінь та навичок управлінської діяльності у процесі виробничої, випускної та переддипломної практики; інтеграція та універсалізація навчального процесу; забезпечення системи професійного вдосконалення науково-

педагогічних кадрів.

Зрозуміло, що лише найтісніший взаємозв'язок організаційних та педагогічних умов може забезпечити ефективний процес підготовки майбутнього менеджера економіки. Все зазначене вище стало тим підґрунтям, що дало змогу нам визначити основні організаційно-педагогічні умови підготовки менеджерів економіки. Важливою умовою ефективної професійної підготовки менеджерів економіки є *психолого-педагогічний супровід*.

Суттєвим у процесі підготовки майбутніх менеджерів економіки є психолого-педагогічний супровід, що здійснюється кваліфікованими фахівцями психологами, педагогами та викладачами на всіх етапах підготовки.

Вдало підібрана психологічна діагностика, методика тестування, дозволяє виявити природні здібності учня, студента.

Забезпечення професійного самовизначення учнівської молоді у процесі професійної підготовки менеджерів економіки постає важливою організаційно-педагогічною умовою.

Значення ідентифікації у професійному самовизначенні зумовлюється тим, що у свідомості особистості та її почуттях існують утворення, які здатні стимулювати активність суб'єкта в напрямку актуалізації себе як професіонала.

У контексті мотиваційного аспекту підготовки менеджера економіки важливим є формування *соціальної зрілості учня, студента*, майбутнього спеціаліста у галузі економічного менеджменту. Соціальна зрілість нами розуміється як якісний ступінь розвитку його особистості в умовах конкретного соціального середовища, який забезпечує творче входження учня та студента у різні види культури і сприяє його соціально-професійному зростанню. Чим активніше формується соціальна зрілість особистості учня та студента, тим насиченішим стає його соціальний потенціал, а відповідно це сприяє й більш високому ступеню зрілості середовища його існування. Важливою організаційно-педагогічною умовою підготовки майбутнього менеджера економіки є *формування і розвиток творчого потенціалу учнів і студентів до підприємницької та управлінської діяльності*. Забезпечення вимагає визначення цільових соціальних установок, які повинні функціонувати і реалізуватися у навчальному закладі. Головним завданням навчально-виховного процесу є формування і розвиток потенціалу творчої особистості менеджера, до якого належать: інтелект, інтенція творення, свідомість, самосвідомість, та ін.

Отже, важливими організаційно-педагогічними умовами реалізації підготовки менеджера економіки може вважатися спрямованість на таку навчальну діяльність, яка потребує від майбутнього менеджера глибоких знань і творчості в оцінці ситуацій та прийнятті рішень. При цьому важливе місце займає процес розв'язання різних професійних інтелектуальних завдань, що вимагає формування у майбутніх менеджерів економічного мислення, яке базується на умінні розкривати і вирішувати суперечності, відображати їх у фактах, проблемах, гіпотезах, обґрунтуваннях аспектів теорій менеджменту, у всій логіці їхньої професійної діяльності.